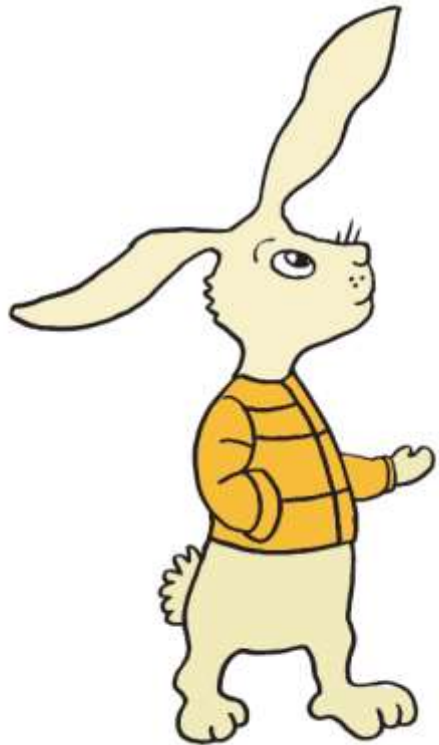

Parhaan annin
saat osallistumalla
aktiivisesti!

Tervetuloa koulutukseen!

Lapsen mieli, kieli ja kulttuuri - koulutus varhaiskasvatusjohtajille

Kouluttajat:

Riikka Nurmi, MIELI ry:n asiantuntija

Satu Ounila, MIELI ry:n asiantuntija

Tervetuloa koulutukseen!

Ystävykset kasvimaalla
keskenänsä jutteli
nauru oli remakka
ja lehdet liehutteli.

Kurkku sanoi:
Gurk, gurk, gurk
Tomaatti vastas:
Ketsup purk

Ymmärtänyt toisiaan
ei ihan täysin kukaan.
Vaan ei se paljon haitannut
kun kaikki pääsi mukaan.

Auringonkukka ja Maniokki
huusivat: Nyt soikoon rokki!
Ja Sirkka viulua soitti
niin kauan et ilta koitti.

Oli tanssi kaikille yhteinen kieli.
Auki jätettiin kasvimaan portin pieli
jos vaikka mukaan tahtoisi liittyä
kuokkimaan tullut uusi ystävä.

Lapsen mieli, kieli ja kulttuuri varhaiskasvatusjohtajille -koulutuksen tavoitteet

Koulutuksen suorittuasi osaat

- ylläpitää johtamissasi yksiköissä antirasistista toimintakulttuuria,
- tukea yksiköissäsi kieli- ja kulttuuritietoista kasvatusta ja
- huolehtia henkilöstön riittävästä osaamisesta maahanmuuton kriisiprosessiin ja mahdolliseen traumataustaan liittyen.

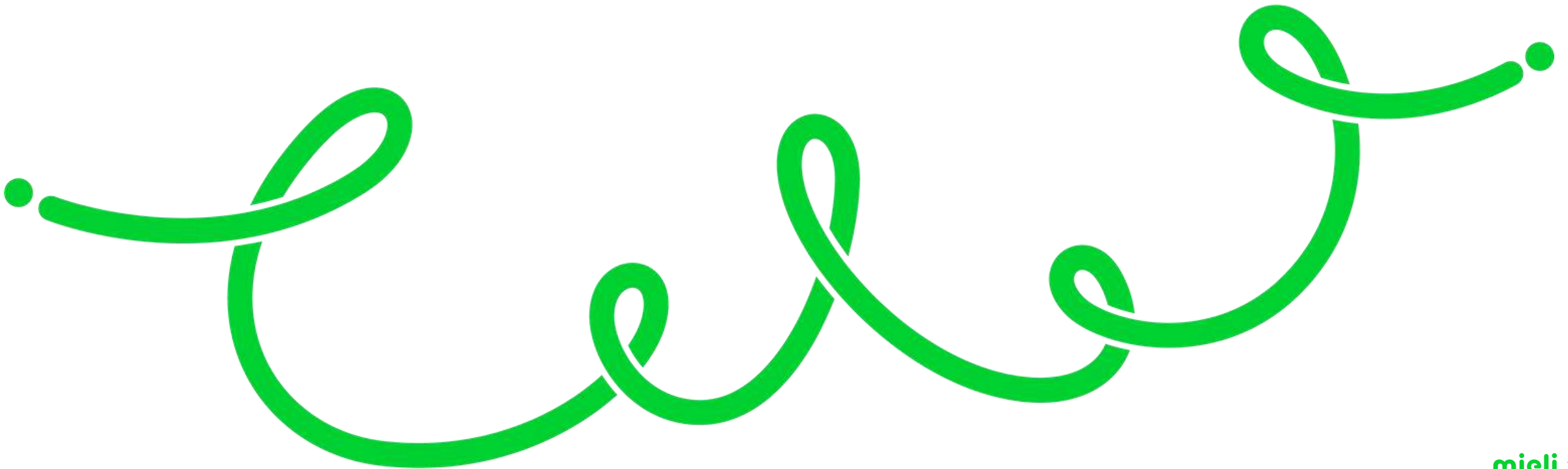
Koulutuksen sisällöt

Mielenterveyden edistäminen varhaiskasvatuksessa

- Mitä mielenterveys on ja miten sitä vahvistetaan?
- Maahanmuutto elämänmuutoksena ja maahanmuuton kriisiprosessi
- Antirasistinen toimintakulttuuri
- Perheiden kohtaaminen kulttuurisensitiivisesti

Tervehtimisiä!

Tervehdi toisia osallistujia keskustelupalstalla valitsemallasi kielellä –
tai itse keksimälläsi kielellä!

Mieli ry

- Tiesitkö että MIELI Suomen Mielenterveys ry on maailman vanhin mielenterveysalan kansalaisjärjestö? Järjestö on perustettu vuonna 1897.
- Koordinoimme valtakunnallisen kriisikeskusverkoston toimintaa sekä edistämme lasten, nuorten, työikäisten ja ikääntyneiden mielenterveyttä ja mielen hyvinvointia.
- Opetus- ja kasvatusalalla toimittu jo 20 vuotta!
 - vuodessa koulutamme 3000-4000 ammattilaista eri puolilla maata

Tietoa mielenterveydestä maahan muuttaneille

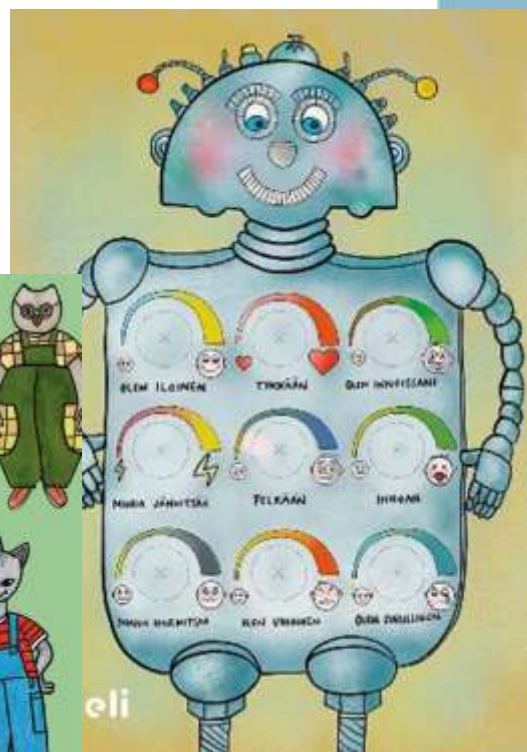
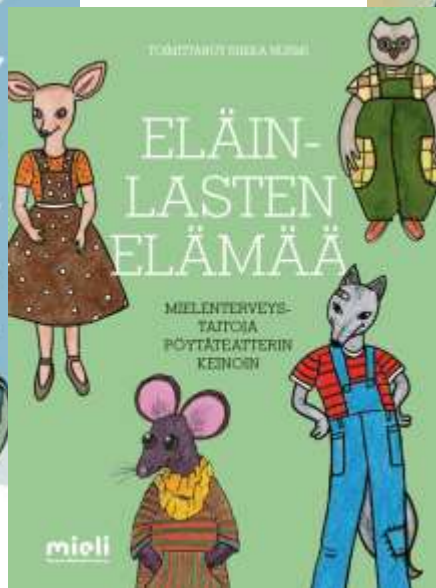
- omamieli.fi/ mielen hyvinvoinnin ohjelma ja Voimavaraviihko suomeksi, arabiaksi ja englanniksi sekä [hyvinvointitreenit](#) ryhmille
- mielenterveysseurat.fi/turku/serene/ tietoa ja harjoituksia suomeksi, arabiaksi, englanniksi, somaliksi, kurdi-soraniksi, dariksi, persiaksi ja venäjäksi
- thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-mielenterveys tietoa ja verkkoluentoja
- PALOMA-osaamiskeskus tarjoaa tukea ja tietoa pakolaistaustaisten ja muista vastaavista lähtökohdista Suomeen muuttaneiden mielenterveyden parissa työskenteleville ammattilaisille ja organisaatioille.

Tukea vaikeita elämäntilanteita ja kriisiä läpikäyville

Kriisikeskuksen kriisityö maahanmuuttajille: kriisivastaanotto ja suomen-, arabian-, englannin, venäjän- ja ukrainankielinen kriisipuhelin, tasapainovalmennus traumatisoituneille maahanmuuttajille, Sekasin-chat sekä Rikosuhripäivystys

Lapsen mieli, kieli ja kulttuuri –aineisto ja koulutus

- OKM-rahoitettu kehittämisshanke
- yhteistyössä kentän kanssa

Kuule ja näe minut

Услышь меня, заметь меня.

Aniga i maqal oo arag

- گویت لیم بیت و بمبینه • استمع
لي وأنظر إلي

AIKUINEN HUOMAA TÄMÄ!

TARJOA LAPSELLE JOKA PÄIVÄ:

TUNTEILLE ON SANAT:

KUN ON PAHA OLLA:

LAPSI TARVIKSEE JOKA PÄIVÄ

ONNELLINEN LAPSI SAA...

KUKA ON LAPSEN TURVA?

Mielenterveys on...

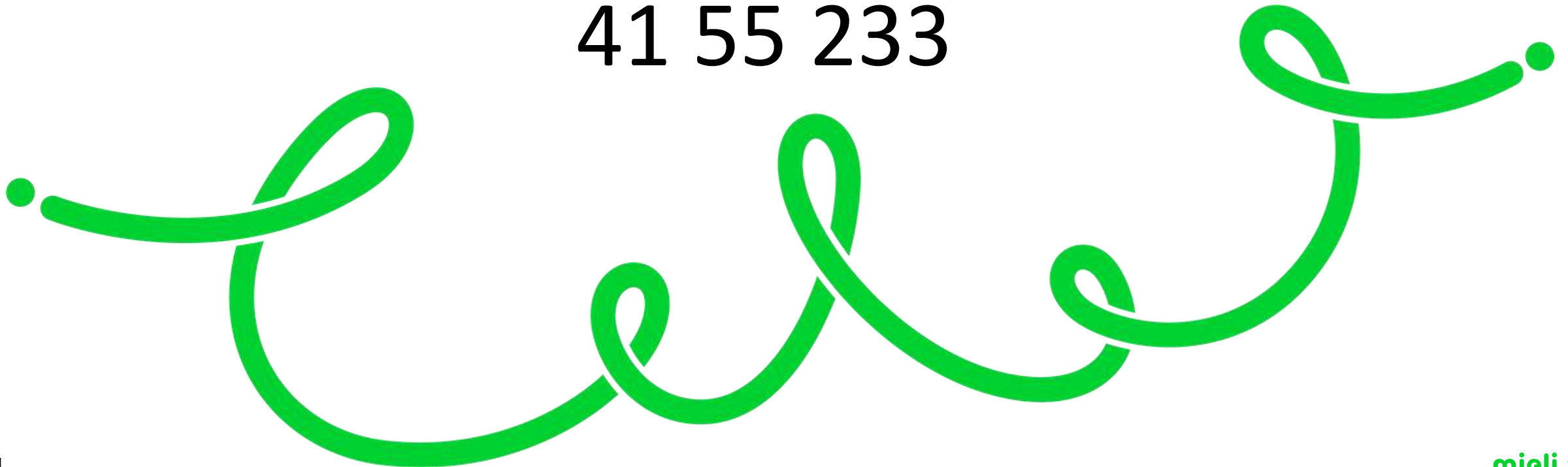

Mitä näistä koet tärkeimmiksi asioiksi tukea omissa työyhteisöissäsi? Laita itsellesi muistiin kolme tärkeintä!

Miten tuet työyhteisösi kykyä kohdata kulttuurista moninaisuutta?

Mene puhelimellasi [menti.com](https://www.menti.com) –sivulle ja täytä tämä koodi:

41 55 233

Maahan muuttaneen lapsen mielenterveyttä suojaavia tekijöitä

Emotionaalinen
turvallisuus

Ryhmään
pääseminen

Mielenterveys-
taidot

Identiteetin
tukeminen

Dialogisuus ja yksilöllisyyden kunnioitus

Ihmisillä on erilaisia käsityksiä mielenterveydestä

Tunnetko itsesi masentuneeksi?

Minulla on liikaa ajatuksia.

En saa mitään aikaiseksi.

Vatsani on kipeä.

Minulla on kaikki hyvin vaikka väsyttää.

- Mielenterveyteen voi liittyä uskomuksia, henkikäsityksiä ja selitysmalleja
- Joissakin kulttuureissa mielenterveyden käsite on kokonaan vieras
- Mielenterveysongelmiin voi liittyä häpeää ja pysyvyyden leima

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

www.thl.fi/monet

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajien-mielenterveys>

mieli

Arvaa chattiin!

Kuinka monta ulkomaalaistaustaista henkilöä Suomessa asuu?

- a. 296 000
- b. 442 000
- c. 470 000

Ulkomaalaistaustaisia ovat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla.

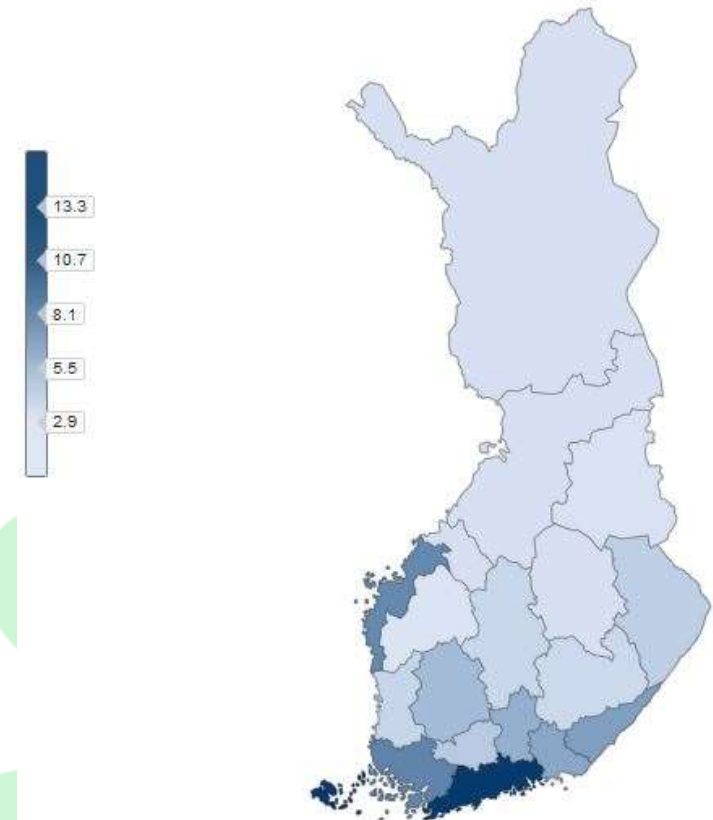
Ulkomaalaistaustaiset Suomessa v. 2021

Suomessa asuu
296 000 ulkomaan kansalaista (eniten virolaisia)
442 000 ensimmäisen polven maahanmuuttajia
470 000 ulkomaalaistaustaista

Suomessa syntyneistä eli toisen polven maahanmuuttajista valtaosa varhaiskasvatus- ja kouluikäisiä. Lapsirikkaimmat perheet ovat Somaliasta, Turkista, Irakista ja ent.Jugoslavian alueelta muuttaneilla.

Yleisimmät vieraat kielet ovat venäjä, viro, arabia, englanti ja somali.

<https://stat.fi/tup/maahanmuutto/index.html>

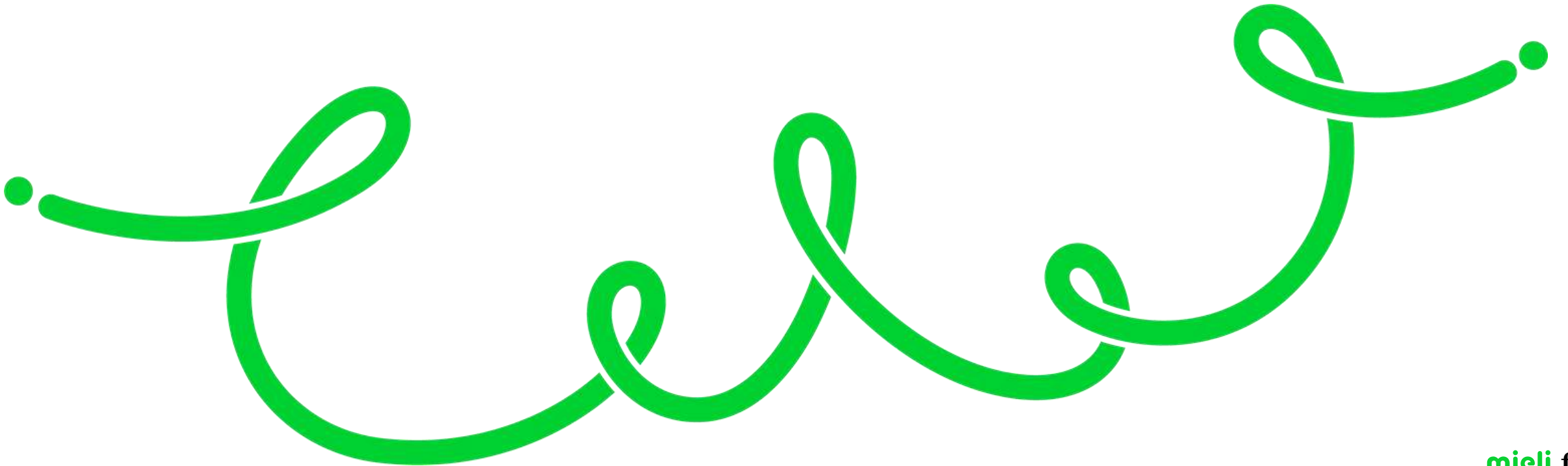

Kenestä puhutaan, kun tässä koulutuksessa puhutaan maahanmuuttotaustaisista?

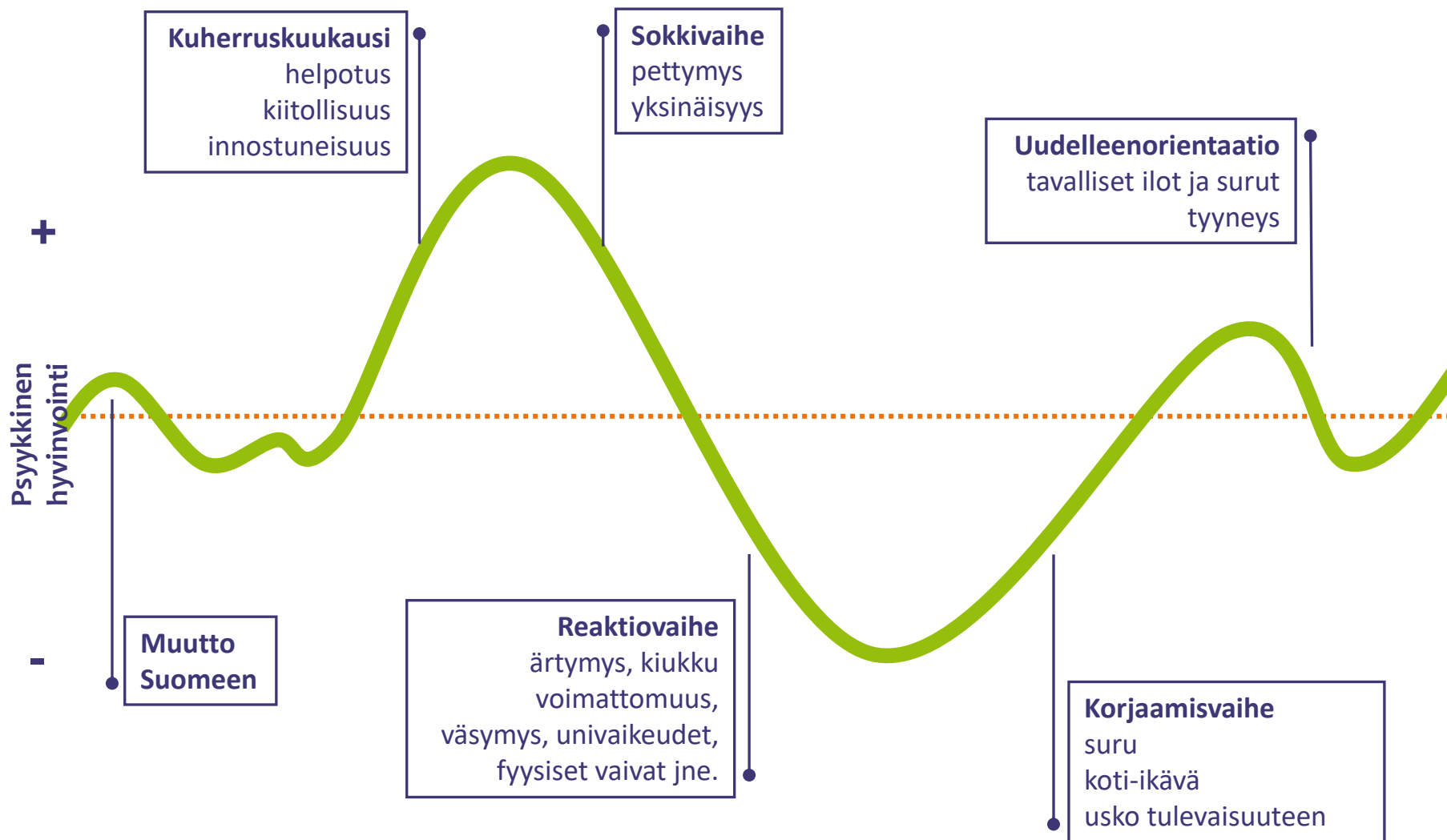
- Ulkomaalaista syntyperää oleva ulkomailla syntynyt tai lapsuudessaan Suomeen muuttanut lapsi (Kouluterveyskysely).
- Vrt. vieraskieliset, monikieliset, monikulttuuriset, kansainväliset, kulttuurisesti moninaiset, turvapaikanhakijat, pakolaistaustaiset...
- Tutustu antirasistiseen sanastoon!
<https://yhdenvertaisuus.fi/sanasto>

Maahanmuutto elämänmuutoksena ja maahanmuuton kriisiprosessi

[Animaatio: Mielensterveys ja maahanmuutto](#)

Maahanmuuton psyykkinen prosessi

Lähde: Bremer L. & Haavikko A.: Ulkoisesti erilaisia, sisäisesti samanlaisia. Opas mielenterveystyöhön yli kulttuurirajojen. SMS-Tuotanto Oy 2009.

Millainen on sinun farinasi?

1.

Tii saapuu Suomeen.

onpa hiljaisa

Leikitäänkö
lumisofoa?

2.

Uudet asiat
ihastuttavat

3.

Pikkuhiljaa uutuuden-
viihätys karisee

Meillä ruokakin
on parempaa

4.

5.

Hiljalleen suru
päätti lähteä pois.

Mennään
pelemaan!

6.

Lopulta elämä Suomessa alkoi
tunua ihan tavalliselta.

Kertomus Tiistä ja maahanmuuton psyykkisestä prosessista

Maahanmuutto ja mielenterveys

- Maahanmuuton vaikutusta mielenterveyteen ei voi yksinkertaisesti yleistää psyykkisen sairauden aiheuttajaksi.
- Kuitenkin voidaan sanoa, että maahanmuutto on kuormittava ja iso elämänmuutos.
- Ylitsepääsemätön pitkittynyt stressi voi kohottaa sairastumisen riskiä. Erilaiset lupaprosessit koetaan erityisen kuormittavina.
- Turvapaikanhakijoilla ja pakolaisilla mielenterveyden häiriöt ja ongelmat ovat yleisempiä verrattuna muihin maahanmuuttotautaisiin tai kantaväestöön. Näistä erityisesti traumaperäinen stressioireyhtymä (n. 9%) ja vakava masennus (n. 5%).

Lähde: Suvi Purhonen, SOS-kriisikeskus, MIELI Suomen Mielenterveys ry

Maahanmuutto elämänmuutoksena

- Toiseen maahan muuttaminen on aina iso elämänmuutos, joka muuttaa monia perusasioita:
 - Ympäristö
 - Sosiaaliset suhteet: menetyksen kokemukset
 - Roolit: perheessä, työelämässä ja yhteiskunnassa
 - Kieli: erilainen kielellinen kehitys esimerkiksi perheen sisällä
 - Toimintatavat: omat aikaisemmat toimintamallit eivät ehkä enää toimi
- Epäonnistumisen kokemukset herättävät epävarmuutta, surua ja pettymystä, kun taas **onnistumiset vahvistavat pystyvyyden tunnetta, itsetuottamusta ja tulevaisuususkkoa.**

Lähde: Suvi Purhonen, SOS-kriisikeskus, MIELI ry.

- **Miten johtajana varmistat, että huoltajat, myös maahan muuttaneet, saavat onnistumisen kokemuksia?**

Varhaiskasvatus voi tasata hyvinvointieroja

Ulkomaista syntyperää olevat lapset ja nuoret (13 %) eivät ole yhtenäinen ryhmä. Ryhmän sisältä löytyy merkittäviä hyvinvointieroja mm. poikien ja tyttöjen väliltä. Vaikein asema on **ulkomaista syntyperää olevilla, ulkomailta syntyneillä** (4 %) lapsilla ja nuorilla.

- Neljännes kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta.
- Kolmannes on kokenut syrjivää kiusaamista.
- Joka kolmas pojista ja joka viides tytöistä on vailla läheistä ystävää.
- Noin puolella pakolaislapsista ilmenee psyykkisiä oireita.

Lähteet: Kouluterveyskysely 2017 ja Paloma 2018

**Kohti antirasistista
toimintakulttuuria!**

Antirasismi on tietoista toimintaa rasismia vastaan

Rasismi on ihmisten asettamista alempiarvoiseen asemaan

- etnisen alkuperän,
- ihonvärin,
- kansalaisuuden,
- kulttuurin,
- äidinkielen tai
- uskonnon perusteella.

Rasismin ilmenemismuotoja:

- poissulkeminen,
- vihjailu,
- nimittely,
- mikroaggressio,
- rasistinen vitsailu,
- halveksuntaa osoittavat ilmeet tai eleet ja
- väkivalta.

Lähde: Familia ry. Esitys 22.8.2022. Järjestöt/koulut antirasistisina toimijoina sekä teos: Kuinka puhua rasismista ja syrjinnästä? Opas kasvattajille ja ammattilaisille.

Johdanko yksiköissänne antirasistista toimintakulttuuria?

- Tunnustammeko sen, että rasismia ilmenee, ja otammeko sen eri muodot vakavasti?
- Keskustelemmeko avoimesti rasistisista tilanteista?
- Puutummeko systemaattisesti rasismiin?
- Näkyykö rasisminvastaisuutemme yhteisissä säännöissä ja käytännöissä?
- Käytämmekö ajantasaisia, kunnioittavia käsitteitä vähemmistöjen edustajista?
- Näkyykö selkeä linjamme rasismien vastustamisessa työntekijöille, lapsille ja kotiväelle?
- Miten vähemmistöille viestitään ja miten heidät tavoitetaan?

”Jos lapsi on kokenut rasismia, luo turvallinen ilmapiiri, jossa tunteet saa ilmaista. Salli lapsen olla surullinen ja lohduta. Älä vähättele.”

Kulttuuri-identiteetin tukeminen

- Kulttuuri-identiteettiin kuuluu kansallisuus tai etninen ryhmä; kulttuuri, uskonto ja kieli.
- Varhaiskasvatuksessa on tärkeää tukea lapsen myönteistä tunnetta omasta kulttuurista, taustasta ja sen arvostuksesta. Lapsen identiteetti vahvistuu, kun hän oppi ymmärtämään ja hyväksymään kulttuurinsa ja juurensa.
- Kieli on merkittävä osa omaa kulttuuri-identiteettiä ja oman äidinkielen hallinnasta on suuri etu lapsen ajattelun kehittymiselle. Lapsella on oikeus määritellä itsensä esimerkiksi mustaksi, ruskeaksi, POCiksi (person of color) tai miksi hän itsensä kokeekin.

Lähde: [Kuinka puhua rasismista ja syrjinnästä?](#) Opas kasvattajille ja ammattilaisille. Familia ry, Adoptioperheet ja Oikeusministeriö 2021.

Juhlakalenteri

<https://juhlakalenteri.fi/>

Juhlakalenterin ovat toteuttaneet **Kulttuuri- ja uskontofoorumi Fokus ry** ja **Ad Astra r.f.**

Kuule ja näe minut -esite

Услышь меня, заметь меня. • Aniga i maqal oo arag
گویت لیم بیټ و بمبینه • استمع لي وأنظر إلي
(suomi, englantti, venäjä, somali, arabia, kurdi-sorani)

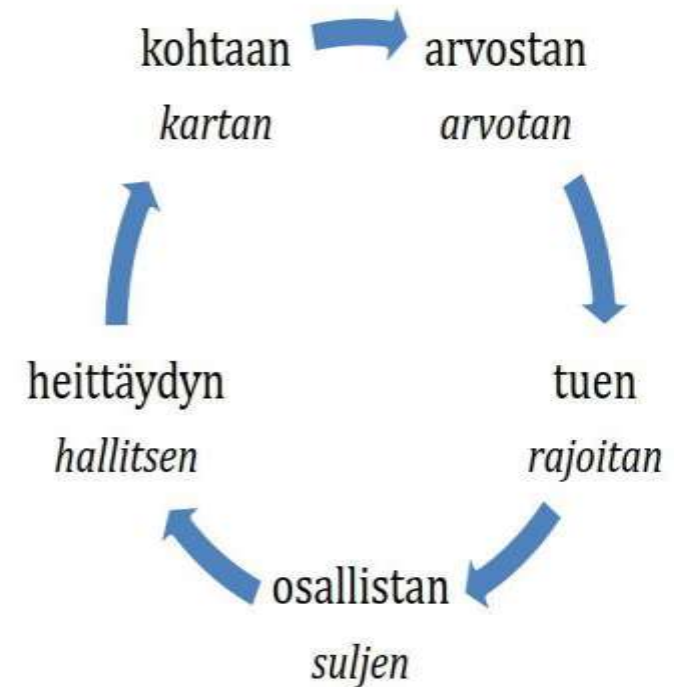
Omat
äidinkielet
saavat näkyä ja
kuulua!

Lintumetsän pk, Espoo
Kuva: Maija Kämäräinen

Kielitietoisen kasvattajan valintojen kehä

- Arvostanko kaikkia kieliä vuorovaikutuksen ja oppimisen kielinä?
- Tuenko lasten kasvua monikieliseksi?
- Huomioinko kielenkehityksen eri vaiheita ja eritahtisuutta?
- Osallistanko kaikkia lapsia ja perheitä varhaiskasvatukseen toimintaan?
- Uskallanko heittäytyä kokeilemaan uutta?
- Kohtaanko monikielisen perheen myös epävarmoissa vuorovaikutustilanteissa?

Lähde: Honko & Mustonen, 2021

Kuntakohtaiset tulkkipalvelut ovat usein kilpailutettu (mahdollisuus myös on-line -tulkkaukseen), esimerkiksi:

- Youpret <https://www.youpret.com/fi/>
- Tulka Oy <https://tulka.com/fi/>

Vinkkejä osallisuuden tukemiseen

Ota koppi –ohjelma <https://www.otakoppi-ohjelma.fi/>

Kuvilla sivusto <https://peda.net/lohja/opettaasivusto/varhaiskasvatus/2016-2017/s2/vjml/vkty>

Viitottu rakkaus <http://viitotturakkaus.fi/> (valmiiksi tehtyjä eriaiheisia kuvapohjia)

Helposti käyttöön otettavia kuvapohjia

[HEKUMA-Helposti käyttöön otettavat kuvapohjat yhteistyöhön vanhempien kanssa ja pedagogiseen toimintaan \(Anne Ansellia ja Minna Mökkönen / Helsinki\)](#)

Papunet kuvatyökalu <https://papunet.net/materiaalia/kuvaty%C3%B6kalu>

Kuvako –materiaali <http://kuvako.humak.fi/>

Maksullista materiaalia Kipinäkeskuksesta <https://www.kipinakeskus.fi/roihusten-perhe/>

Kielipeda-työväline

<https://www.utu.fi/fi/yliopisto/kasvatustieteiden-tiedekunta/opettajankoulutuslaitos/kieli-ja-kulttuuritietoinen-opetus>

<https://suomitaskussa.eu/arabiaksi/#> Arabiaksi, dariksi ja englanniksi suomenkielen opetusvideoita päiväkotiarkeen liittyen.

<https://neuvokasperhe.fi/ammattilaiset/materiaalit/ulkomaalaistaustaisille/>

Monikieliset ohjaajat vahvistavat lasten ja huoltajien kotoutumista ja osallisuutta kasvatus- ja koulutusjärjestelmästä käsin. He antavat lapsille ja huoltajille ohjausta sekä tukevat kodin ja päiväkodin yhteistyötä

I K K U

N

A

TEHT

Ä V Ä T

LITKONTA

N

A

TEHT

Ä V Ä T

KIELI

ETSI KUVASTA

A

TEHT

Ä V Ä T

MATEMATIIKKA

TEHT

Ä V Ä T

MATEMATIIKKA

MIKÄ SE ON?

Ä V Ä T

MATEMATIIKKA

MONIKIELISEN LAPSEN MIELENTERVEYDEN TUKEMINEN

Olen tervetullut!

Minulle opetetaan sanoja, joilla pärjätä arjessa!

Saan kerrottua ajatukseni ja tarpeeni tarvittaessa esimerkiksi kuvilla!

Olen turvassa!

Olen rakastettu omana itsenäni!

Minulla on ystävä!

Tulevaisuususkooani vahvistetaan!

Saan olla ylpeä taustastani ja kielestäni!

Olen osa "meitä"!

Tulossa!

HYVÄN MIELEN TAITOMERKKI

Avoin, maksuton sähköinen oppiaineisto mielenterveystaitojen harjoitteluun varhaiskasvatuksessa, jossa sisältöinä:

- Itsetunto ja vahvuudet
- Turvataidot
- Kaveritaidot
- Tunnetaidot
- Turvallinen arki
- Selviytymistaidot

Jokaiseen sisältöön liittyy myös ryhmässä tehtäviä harjoitteita Vasun sisältöalueiden mukaisesti mm. lauluja, loruja, kädentaitoharjoituksia, liikuntaa jne.

- **Etsimme pilottipäiväkoteja keväälle 2023!**

Kiinnostuitko Lapsen mieli, kieli ja kulttuuri – koulutuksesta?

- Kaikille avoin etäkoulutus **ke 25.1.2023 klo 13-15**
- [Koulutus](#) tarjoaa ajantasaista tietoa ja innostavaa, helposti käyttöön otettavaa materiaalia maahan muuttaneen lapsen ja perheen kohtaamiseen mielenterveyttä vahvistavalla tavalla.
- Varhaiskasvattajat saavat keinoja opettaa kaveri- ja tunnetaitoja sekä muita mielenterveystaitoja kieli- ja kulttuuritietoisesti mm. leikin, metsäretkien, tarinoiden, musiikin ja muun taidetyöskentelyn avulla.
- Ilmoittautumiset [tästä linkistä!](#)
- Kysy lisää tai tilaa oma koulutus yksiköillesi: riikka.nurmi@mieli.fi

Lämmin kiitos osallistumisesta!

Ota yhteyttä!
Asiantuntijat Riikka Nurmi ja Satu Ounila
riikka.nurmi@mieli.fi tai satu.ounila@mieli.fi

